

En fynsk Gaard og dens Døtre

Aftenbesøg på Hofmansgave af Sophie Breum

Fyns Tidende 16.12.1928

Jeg har lige læst Inge Hofman-Bangs smukke og dybe Drama "Fruen til Helminge", og i Aften vil jeg tale lidt om den og vise nogle Glimt af hendes Hjem og Slægt.

Den gamle Gaard deroppe i Nordfyn hed paa Valdemar Atterdags Tid Knyle, gammeldansk for øde, afsides Jord; senere hed den Bøttigersholm. Dette Navn ombyttede Niels de Hofman, som andre af Slægten høj juridisk Embedsmand, med Hofmansgave og oprettede Stamhuset for Efterkommere af hans Søsterdatter, gift Bang. Familien bar derefter Navnet Hofman-Bang,

Jeg glemmer aldrig mit første Besøg paa Hofmansgave. Vi kom søværts fra den anden Side af Gabet, landede paa Hals Odde, og der ventede os Vognen. Den var trukket af to gule "Islændere", og med dem begyndte allerede det "historiske". De var Efterkommere af de haardføre smaa Heste, som med karakteristisk Hofman-Bangsk Trang til "at fremme det almene" forsøgsvis var bleven udsat paa Odden og passede sig selv Vinter og Sommer.

Ad den milelange Odde, til sidst forbi gamle Træer med en egen Folkevisestemning kørte vi ind i den gulkalkede, trelængede Gaard med Midtertrappen, hvor de, der ventede, os, stod gæstfrit samlede.

Noget andet fra Odden. Naar Kongen i September paa sin sædvanlige Odensetur sejler ind gennem Gabet og passerer det yderste af Hals Odde, er han paa Dækket for at hilse ind til den hvidhaarede Herre, der har ladet hejse Flag paa dette yderste af sit Eje og selv staar der for at hilse sin Konge.

Jeg har ogsaa hørt, at engang Kongen besøgte Hofmansgave, forærede hofjægermesteren ham en gammel Kniv, fundet ved Gaarden. Det mærkelige ved den var, at den bar Rester af Indskriften: *Treu ist Wildbrad*. Som bekendt Valgsprog for en af

Kongens Forgængere i Embedet,
Frederik den Anden.

Det Ord Treu – trofast – kan være Ledemotiv i min Artikel. For af den Grundvold vokser de gode Hofman-Bangske Egenskaber. Den hører med i den videnskabelige Udholdenhed, hvormed Hofjægermesteren "higer og søger i gamle Bøger", arbejder for at belyse Ideen, som i mange Aar har været det, der var Sammenholdet i hans Studier – saa vidt jeg har forstaaet. Hofjægermesteren er en kendt Gæst paa den kongelige Biblioteks Læsesal den Del af Vinteren, han er i København. Og for den, der elsker Bøger, er det en sand Fryd at faa Lov at kigge ind i hans Bibliotek paa Hofmansgave.

I Slægten er der adskillige lærde Samlere og praktiske Embedsmænd. Hvad de af nyt lærte ude og hjemme, havde de Trang til at dele med andre. *Hans de Hofman* (ham med "Fundatserne") var Amtmand og Landkommissær paa Udskiftningens Tid. Bøndernes Udflytning "fremmede han med Iver; De talløse Stridigheder, som dette medførte, forstod han med Held at bilægge". Der blev sagt om ham "at der var ikke andre, der havde Grund til at beklage sig over ham end – Prokuratorer, og Vinkelskrivere".

Tycho de H. studerede Historie og Filosofi. Mest beundret er hans Levnedsbeskrivelser af berømte Danske.

Niels Hofman-Bang, Botaniker – især Kender af Alger – og Landmand, var den første Besidder af Stamhuset. I sin Ungdom rejste han med lærde Venner, og hvad han lærte ogsaa af praktisk Landbrug, søgte han med stor Velvilje at lade komme andre til gode hjemme paa sin Egn. Han arbejdede for at faa Folk til at dyrke Kartofler og plante Frugttræer. Han var den første, der prøvede at beplante Hedejord.

Meget gerne vilde jeg fortælle om hans Søn, der ikke blot havde almen human Dannelse, men ogsaa praktisk. Han var paa Landsinstitut i Tyskland, og han oprettede Landbrugsskole paa Hofmansgave. Det ny prøvede han selv, før han samvittighedsfuldt og uegennyttigt søgte at lære andre det. Han var blandt dem, der ivrigt agiterede for Landmandens Regnskabsføring. Husmanden stod han bi med Raad og Daad. Havebrug fremmede han blandt dem. Der blev sagt om ham, at han ikke blot var en meget arbejdsom Mand, men at han var overbevist om; at

***"Arbejdet er ethvert
Menneskes Pligt".***

At vaagne en Morgen på Hofmansgave og derpaa trave rundt med de forskellige Familienmedlemmer er som at komme fra en Arbejdssfære til en anden.

Lad os gaa ned til Karen Hofman-Bangs Bier et stykke nede i Haven. Over hendes Biavl kunne der ogsaa staa *Treu*. Hun, som de rigtige danske Biavlere, har jo den Æresfølelse, at Honningen skal fremkomme saa ægte og ublandet og saa velbehandlet som muligt, saa dansk Honning er en Garanti, som naar der staa *dansk* foran Smør.

Posten bringer maaske Brev fra en anden af Døtrene, der i London arbejder med Sygegymnastik eller fra hende, der i København har en Stilling i en af de store Forsikringsanstalter.

Nede i Haven er der i en Lade indrettet atelier for Malerinden Ellen Hofman-Bang. Gennem et stort Vindue i Straataget falder Lyset ned over Altertavlen til en Kirke i Randers. Oppe paa et Stillads staa Malerinden og lægger sidste Haand på Værket, "Forklarelsen paa Bjerget". Man føler, at Hjertet er med. Der er Gudstjeneste i det. Jeg kommer uvilkaarligt til at tænke paa den Gerning, som hun udfører mellem de unge Piger i Fabrikkerne i København. Dette som Billedet kræver fuld Hengivelse.

Som Søsteren har hun søgt Motiver i Middelalderen. I KFUK's Hovedforening hænger hendes Dronning Dagmar-Billeder.

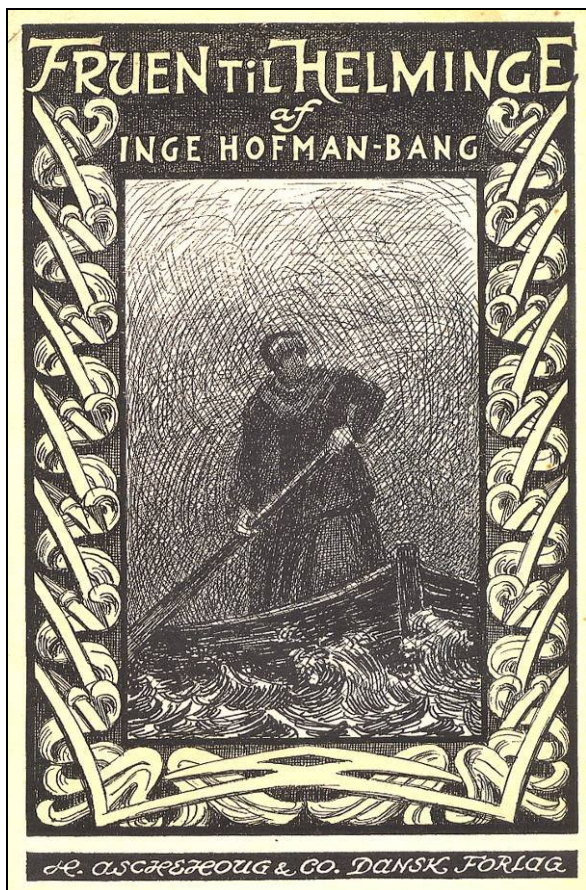
Flere Altertavler har hun malet bl.a. den til Gerskov Kirke. Naar den store Opgave med Altertavlen til Randers er færdig, venter der hende flere Portrætbestillinger – blandt dem en saa interessant opgave som at male KFUK's landsformand Comtesse Henriette Knuth.

Saa må vi ud i Haven til *Inge Hofman-Bang*, der foruden at være Forfatter er en dygtig Havebrugerske, Forpagter af Køkken- og Frugthaven på Hofmansgave. Mange gode Produkter gaar derfra ind til Odense.

Under Vinteropholdet i København arbejder hun til Gavn for daarligt stillede Jøder. Og det er ikke blot deres legemlige Nød, hun tager sig af. Læs hendes "Sange om Israel". Meget aabner de ens Øje for, som maaske før har staaet fjernt. Hun redigerer israelsmissionens Blad.

Efter den Rejse, som hun sammen med sin Søster, Malerinden, foretog til det hellige Land, skrev hun en sand og god Bog "Strejflys fra Palæstina" – man kan tilføje som ved andre af hendes Bøger – Strejflys over en sjælfuld, en stærk og from dansk Kvinde; hendes Bøger er alle saa personligt prægede.

Gennem sin Moder, der er Datter af arkæologen Ludvig Müller, er hun beslægtet med vor store komponist Lange-Müller. Der er musikalsk Følelse i hende. Let bliver Ordene Musik. Hendes Skuespil "For nu stander Landet i Vaade" ligesom hendes sidste "Fruen til Helminge" er paa Vers, der falder let, rytmesikkert og naturligt. Hvis de ikke i biblioteket har hendes Fortælling "Naar Taagen letter", saa skulle De se at faa den. Den er ikke blot underholdende – der er en sjælelig Kraft bagved, som giver mere, end man maaske straks tænker.

"Fruen til Helminge" blev for en Del Aar siden (1922 red.) antaget af Det kgl. Teater, men det er gaaet den, som det gaar saa mange Værker, Aarene svinder, de ligger ubrugte i Arkivet. Jeg gad vidst, om det ikke var noget for Odense Teater at spille og for Fynboerne at se. Den er paa en Maade nok gammeldags, men Konflikten kan møde os ogsaa i vore Dage om end i en anden Form.

Hovedpersonen er den stærke og levende Frue, der hader det dulgte, hader det feje, der ikke tør være sin Daad bekendt, men – som Moder – maa ofre sit Kæreste, sin Søn, for at redde hans levende Sjæl. Det er den gamle Historie om at hade Synden, men elske Synderen. De ligner hinanden, Fru Anne og den voldsomme Søn. "Af samme Stof vore Sind er bygget", siger Sønnen. Fru Anne svarer: "Jeg forstaar dig saa alt for Vel. Det er det, der piner og nager min Sjæl. Hvad var det, der smeltedes ind i dit Sind, den Tid du under mit Hjerte laa?" Til den Kvinde, som egentlig elsker ham, men ikke har villet være ved det, siger hun: Man tilstopper Livets Kilde ved aldrig at turde, ved

aldrig at ville. Moderen turde, Moderen ville det utænkeligste for at redde hans Sjæl, da han er ved at sværge falsk, at kaste bort sin aabne Pande, sit ærlige Blik. Der er forskellige andre interessante Skikkelser i. Det var noget for dygtige Skuespillere, der har Trang til at udforme Personer ud over det almindelige.

Også som Læsedrama virker "Fruen til Helminge" fængslende og tankevækkende.

Sophie Breum

Digitaliseret og illustreret af Margit Egdal i april 2010.

Nancy Dalberg, pianist og komponist født 1881 på Mullerup gods på Fyn. Malet af Ellen Hofman-Bang i 1913.